

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดากับบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กับความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง

รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, ปร.ด. (การพยาบาล)*

พรนภา หอมสินธุ์, ปร.ด. (การพยาบาล)**

บทคัดย่อ: วัตถุประสงค์ของการวิจัย : เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ ความสนใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการรับรู้ทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กับการรับรู้ความสามารถในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง

การออกแบบการวิจัย: การวิจัยเชิงความสัมพันธ์ (Correlational research)

การดำเนินการวิจัย : กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงอายุระหว่าง 15-18 ปี จำนวน 550 คนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดชลบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ตอบด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามการสื่อสารของบิดามารดาเกี่ยวกับบุตรวัยรุ่นเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ ความสนใจในการสื่อสารเรื่องเพศ แบบสอบถามทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน แบบสอบถามการรับรู้ในความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์และแบบวัดประสพการณ์ทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติถดถอยลอจิสติกส์แบบหลายตัวแปรร่วม (Multiple logistic regression)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มารดามีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเชิงลบมีแนวโน้มที่จะมีการสื่อสารกับบุตรสาวน้อย (AOR = 1.4) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ต่ำ มีแนวโน้มว่ามารดาจะไม่สนใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาว (AOR = 1.7)

ข้อเสนอแนะ: การให้คำแนะนำแก่มารดาที่มีบุตรวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศ มีความจำเป็นอย่างมากที่จะช่วยส่งเสริมให้มารดาที่มีการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาววัยรุ่นมากขึ้น

วารสารสภาการพยาบาล 2557; 29 (3) 31-41

คำสำคัญ: การสื่อสารเรื่องเพศของมารดา ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ วัยรุ่นหญิง

*ผู้เขียนหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Email: sroongrat12@gmail.com

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานในวัยรุ่นหญิงกำลังเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญ ดังจะเห็นได้จาก สัดส่วนการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในวัยเรียนสูงกว่าในอดีต และมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุน้อยลงอย่างชัดเจน จากการสำรวจล่าสุดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศระดับชาติของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2549 พบเพศชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 10-13 ปี และเพศหญิงอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11-14 ปี นอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นอายุ 18-19 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วถึงร้อยละ 67.0 ในเพศชาย และ ร้อยละ 44.0 ในเพศหญิง จากสถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอย่างเห็นได้ชัดคือ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นพบว่า มีมารดาวัยรุ่น เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.5 ในปี 2547 เป็น ร้อยละ 15.7 ในปี 2552 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายขององค์การอนามัยโลกที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 10²

การสื่อสารในครอบครัวเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่สามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นได้ การสื่อสารของบิดามารดามีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อเรื่องเพศ และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น^{3,4,5} อย่างไรก็ตามองค์ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องเพศส่วนมากเป็นการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งมีบริบทด้านวัฒนธรรม การเลี้ยงดูที่ต่างจากสังคมไทย จากการทบทวนวรรณกรรมต่างประเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารเรื่องเพศของบิดามารดา กับทัศนคติ ความเชื่อ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการมีปฏิเสธรการมีเพศสัมพันธ์ หรือมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย พบว่า มารดาถือได้ว่าเป็นผู้สื่อสารหลักในครอบครัวกับวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศ³ วัยรุ่นทั้งชายและหญิงจะพูดคุยเรื่องเพศกับมารดา

มากกว่าบิดา เนื้อหาที่มักจะนำมาพูดคุยในกลุ่มวัยรุ่นผู้ชายทั้งที่คุยกับบิดาหรือมารดา หรือเพื่อนจะเป็นเรื่องเหมือน ๆ กัน คือ เรื่องเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการใช้ถุงยางอนามัย ส่วนในกลุ่มวัยรุ่นหญิง พูดคุยกับมารดาเกี่ยวกับรอบเดือน พูดคุยกับบิดาเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนเพื่อนมักจะพูดคุยเรื่องประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ และยังคงพบว่าวัยรุ่นที่ตอบว่าพูดคุยกับมารดาเกี่ยวกับเรื่องเพศมากจะมีแนวโน้มที่จะไม่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ และมีค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ในเชิงบวก ทั้งวัยรุ่นหญิงและชายสะดวกใจมากที่สุดที่จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศ วัยรุ่นชายสะดวกใจพูดคุยเรื่องเพศกับบิดามากกว่ามารดา มากกว่าวัยรุ่นหญิง ในขณะที่มารดาตอบว่ารู้สึกสะดวกใจที่จะพูดคุยกับบุตรได้ทุกเรื่อง และมารดาเป็นแหล่งข้อมูลหลักเกี่ยวกับเรื่องเพศของวัยรุ่น เนื่องจากมารดาใช้เวลากับบุตร มีทักษะการสื่อสารมากกว่า และเป็นหลักในการเป็นผู้ดูแลบุตรในครอบครัว³

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารเรื่องเพศของบิดามารดากับบุตรสาวกับการรับรู้ความสามารถในการต่อรองเรื่องเพศ พบว่าความถี่ในการสื่อสารต่ำสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในการต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยต่ำ⁶ การสื่อสารของมารดามีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในการใช้ถุงยางอนามัยด้วย⁷ นอกจากนี้ยังมีหลายการศึกษาที่ยืนยันความสัมพันธ์ของการสื่อสารเรื่องเพศของบิดามารดา กับความคิดความเชื่อเรื่องเพศ การศึกษาหนึ่งพบว่า การพูดคุยกับมารดาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้การไม่ยอมรับของมารดาเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และความพึงพอใจในสัมพันธ์ภาพ⁸ สอดคล้องกับอีกการศึกษาหนึ่งที่พบว่าทั้งวัยรุ่นหญิงและชายถ้ามีการสื่อสารกับมารดามากจะสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงอนุรักษ์นิยม

ต่อเรื่องเพศ และการมีเพศสัมพันธ์อีก 3 เดือนข้างหน้า ส่วนวัยรุ่นที่มีการพูดคุยกับบิดามารดามากมีแนวโน้มมีเพศสัมพันธ์ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา น้อย เฉพาะในเพศหญิงเท่านั้นที่พบว่าถ้าพูดคุยกับมารดามากมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยมากขึ้น และ 62% มีโอกาสที่จะไม่ตั้งครรภ์

ส่วนในประเทศไทยการศึกษาอิทธิพลของครอบครัวต่อความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมเรื่องเพศในวัยรุ่นหญิงพบได้น้อยมาก โดยเฉพาะการออกแบบการศึกษาเชิงปริมาณที่มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรร่วม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้องค์ความรู้ในบริบทเกี่ยวกับการสื่อสารของมารดาเรื่องเพศในกลุ่มวัยรุ่นหญิงไทยมีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดาและบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กับความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของวัยรุ่นหญิงเป็นอย่างไร โดยใช้กรอบแนวคิด parent-based expansion of theory of planned behaviors⁷ ที่ได้ขยายกรอบแนวคิดของทฤษฎีของพฤติกรรมการวางแผน (theory of planned behaviors) ของ Ajzen (1991) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลักสำคัญ คือการสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ ทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ทุติยภูมิ (secondary data) โดยศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิของการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารของบุตรสาวกับมารดาเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง”

โดย รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์¹⁰ จึงทำให้การศึกษาครั้งนี้จำกัดเฉพาะการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากกว่าการศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารของมารดาและบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้พยาบาลและนักวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการสื่อสารของมารดาและบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กับความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของวัยรุ่นหญิง และนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดกิจกรรมการส่งเสริมบทบาทของมารดาเกี่ยวกับกับสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาววัยรุ่นให้มากขึ้น อันจะส่งผลต่อการลดปัญหาตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ

ความสะดวกใจในการสื่อสาร และการรับรู้ทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานกับการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง

สมมติฐานการวิจัย

1. การสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของวัยรุ่นหญิง

2. การสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดากับบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และทัศนคติของมารดา
ต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กับความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง

3. ความสนใจในการสื่อสารเรื่องเพศของมารดา มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของวัยรุ่นหญิง

4. ความสนใจในการสื่อสารเรื่องเพศของมารดา มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนหญิงอายุระหว่าง 15-18 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.5) และนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 (ปวช.) ในโรงเรียนของรัฐจังหวัดชลบุรี ขนาดตัวอย่างในการศึกษานี้ ใช้จำนวนตัวอย่างชุดเดียวกับข้อมูลปฐมภูมิที่ได้คำนวณไว้สำหรับการศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อหาสัดส่วนในประชากรมีจำนวน 550 คน โดยมีเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มตัวอย่างต้องอาศัยอยู่กับมารดาผู้ให้กำเนิดหรือผู้ปกครองเพศหญิง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ ผลการเรียน การศึกษาของบิดามารดา การอยู่อาศัยกับมารดา

2. แบบสอบถามทัศนคติของมารดาเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ มีข้อถาม 10 ข้อ โดยดัดแปลงจากแบบสอบถามทัศนคติต่อเรื่องเพศ ของ Srisuriyawet¹¹ และ Jaccard et al.⁸ ถาถามการรับรู้ของวัยรุ่นเกี่ยวกับความคิดเห็นของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน และการใช้ถุงยางอนามัย ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ (1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง 5 =เห็นด้วยอย่างยิ่ง) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .70 ผู้ที่ได้คะแนนมากมีการรับรู้ต่อทัศนคติของมารดาต่อความเสี่ยงทาง

เพศเชิงบวกแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มรับรู้ทัศนคติเชิงบวกเป็นกลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ค่ามัธยฐาน (≥ 21) และกลุ่มรับรู้ทัศนคติเชิงลบ คือ มีคะแนนต่ำกว่าค่ามัธยฐานของกลุ่ม (< 21)

3. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ ประกอบด้วย 8 ข้อ ดัดแปลงจากแบบสอบถามความสามารถของตนเองเรื่องเพศของ Srisuriyawet¹¹ แบบวัดนี้ประกอบด้วย 4 สถานการณ์หลักในบริบทวัยรุ่นหญิงไทย ลักษณะคำตอบวัดเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (1 ไม่มั่นใจเลย) – 5 (มั่นใจมาก) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการศึกษานี้เท่ากับ .91 ผู้ที่ได้คะแนนมากมีความมั่นใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์สูง แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความมั่นใจมากเป็นกลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ค่ามัธยฐาน (≥ 32) และกลุ่มที่มั่นใจต่ำ คือ มีคะแนนต่ำกว่าค่ามัธยฐานของกลุ่ม (< 32)

4. แบบสอบถามการสื่อสารของบุตรสาวกับมารดาเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ ประกอบด้วยข้อคำถามสองชุด ชุดแรกเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความถี่ในการสื่อสารจำนวน 11 ข้อคำถาม ดัดแปลงจากแบบวัด The Parent-Teen Sexual Risk Communication Scale (PTSRC-III) ของ Hutchinson¹² ให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย สอบถามเกี่ยวกับความถี่การพูดคุยของมารดาเกี่ยวกับเรื่องการมีประจำเดือน การสืบพันธุ์ การให้กำเนิดบุตร การใช้ถุงยางอนามัยและการคุมกำเนิด สาเหตุและอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การจัดการกับความต้องการทางเพศ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (1=ไม่เคย ถึง 5 = ประจำ) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการศึกษานี้เท่ากับ .89 ผู้ที่มีคะแนน

ยิ่งมาก มีความถี่ในการสื่อสารเรื่องความเสี่ยงทางเพศ กับมารดา มาก แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่รับรู้ ว่ามารดามีการสื่อสารฯ มากเป็นกลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ ค่ามัธยฐาน (≥ 24) และกลุ่มที่รับรู้ว่ามีมารดามีการ สื่อสารต่ำคือมีคะแนนต่ำกว่ามัธยฐานของกลุ่ม (< 24)

5. แบบสอบถามความสะดวกใจในการพูดคุย เรื่องเพศกับมารดาเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ มีข้อ คำถามจำนวน 9 ข้อ ดัดแปลงจากแบบวัด The Parent-teen Sexual Risk Communication Scale (PTSRC-III) ของ Hutchinson¹² สอบถามเกี่ยวกับความสะดวกใจใน การพูดคุยของมารดาเกี่ยวกับเรื่องการมีประจำเดือน การสืบพันธุ์ การให้กำเนิดบุตร การใช้ถุงยางอนามัย และการคุมกำเนิด สาเหตุและอาการของโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การจัดการกับความต้องการ ทางเพศ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมี เพศสัมพันธ์ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ (1=ไม่สะดวกใจเลย 2= ค่อนข้าง ไม่สะดวกใจ 3 = ค่อนข้างสะดวกใจ 4= สะดวกใจมาก) มีความเชื่อมั่นในการศึกษานี้เท่ากับ .95 ผู้ที่มีคะแนน ยิ่งมาก มีความสะดวกใจมากในการสื่อสารเรื่องความ เสี่ยงทางเพศกับบุตร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่ มีความสะดวกใจมากเป็นกลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ค่าเฉลี่ย ขึ้นไป (≥ 20) และกลุ่มที่ไม่สะดวกใจคือมีคะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (< 20)

6. แบบสอบถามประวัติพฤติกรรมทางเพศ พัฒนาโดยผู้วิจัย สอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ทาง เพศ จำนวน 2 ข้อ คือประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ (เคย/ไม่เคย) และอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. หลังจากได้รับอนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียน ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ประสานงานกับ ผู้ประสานงานหลักในแต่ละโรงเรียน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์

และขั้นตอนการวิจัย เพื่อขออนุญาตใช้ข้อมูลฝ่ายทะเบียน ของแต่ละโรงเรียนในระดับชั้นที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และ ขอความร่วมมือให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ทำการคัดกรอง นักเรียนที่ไม่เข้าเกณฑ์ออกตั้งแต่แรกที่จะนำรายชื่อ นักเรียนที่เข้าเกณฑ์มาจัดทำบัญชีรายชื่อและสุ่ม อย่างเป็นระบบให้ได้จำนวนตามสัดส่วนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประสานงานกับ ผู้ประสานงานของโรงเรียนในการเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ที่ถูกสุ่มเลือกตามเวลาและสถานที่ที่ผู้ประสานงาน ของโรงเรียนสะดวก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และขั้นตอน นักเรียนที่เต็มใจเข้าร่วมโครงการจะได้รับ แจกซองจดหมายปิดผนึกที่ประกอบด้วยใบชี้แจง การวิจัย ใบยินยอมเข้าการวิจัยให้กับผู้ปกครอง และ หนังสือรับรองการวิจัยจากผู้อำนวยการโรงเรียน ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ก่อนที่จะนัดหมายเข้าเก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยแจกแบบสอบถามใส่ซอง มิดชิดแก่นักเรียนที่ผู้ปกครองเซ็นใบยินยอมอนุญาต เข้าร่วมโครงการตามเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมที่ ผู้ประสานงานของโรงเรียนจัดให้ โดยจัดให้นักเรียนนั่ง ในห้องเรียนที่จัดโต๊ะที่มีความเป็นส่วนตัวคล้ายการ จัดโต๊ะนั่งสอบ โดยไม่มีครูหรือผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ด้วย ขณะเก็บข้อมูล นักเรียนใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม ประมาณ 25-30 นาทีโดยไม่มีภาระระบุชื่อในแบบสอบถาม และหลังจากทำเสร็จให้ใส่ซองส่งคืนแก่ผู้ร่วมวิจัยทันที โดยผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้รับของขวัญเล็กน้อยเป็นการ ตอบแทนการให้ข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยได้ผ่าน การรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา (เอกสารเลขที่ 26/2555) ลงวันที่ 10 พ.ค. พ.ศ. 2555 เนื่องจากเป็นการศึกษาในกลุ่ม เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จึงได้ขอความยินยอมจาก

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดากับบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กับความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง

ผู้ปกครองร่วมด้วยกับการขออนุญาตจากนักเรียน โดยตรงโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม เป็นไปโดยสมัครใจถึงแม้ผู้ปกครองจะอนุญาตก็ตาม นักเรียนมีสิทธิในการปฏิเสธในการเข้าร่วมการวิจัยได้อย่างอิสระ นักเรียนต้องให้ความยินยอมและลงนามในแบบยินยอมเข้าร่วมวิจัย (informed consent) ผู้เข้าร่วมงานวิจัยไม่ต้องใส่ชื่อหรือเลขประจำตัวในแบบสอบถาม โดยใช้เวลาตอบแบบสอบถามประมาณ 15-20 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษา ด้วยสถิติ Multiple logistic regression เนื่องจากข้อมูลมีการกระจายไม่ปกติ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาไม่เป็นเชิงเส้นตรง

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 550 คนเป็นนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 (ปวช. 2) จำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 51.3 และ 48.7 ตามลำดับ เกือบทั้งหมดมีอายุ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการสื่อสารเรื่องเพศ (n=550)

การสื่อสารฯ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการสื่อสารฯ		
สูง (> = Median)	301	54.7
ต่ำ (< Median)	249	45.3
ความสะตวกใจในการสื่อสารฯ		
สะตวกใจมาก (> = Mean)	284	51.6
ไม่สะตวกใจ (< Mean)	266	48.4

ผลการวิเคราะห์หลายตัวแปรร่วมโดยควบคุม ปัจจัยเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ทางเพศ พบว่า ทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

ระหว่าง 16-17 ปีโดยมีอายุเฉลี่ย 16.4 ปี (SD = 0.57) ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 48.7) มีเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 รองลงมาร้อยละ 43.6 เกรดเฉลี่ยสะสมเท่ากับ 3.0-2.0 บิดาและมารดามีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน คือ กว่าหนึ่งในสามมีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ด้านประสบการณ์ทางเพศ กลุ่มตัวอย่างตอบว่า เคยมีเพศสัมพันธ์ 160 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 อายุเฉลี่ยที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งเท่ากับ 15.6 ปี เกือบทั้งหมดที่ตอบว่าเคยมีสัมพันธ์ (ร้อยละ 95.0) ยังคงมีเพศสัมพันธ์ในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 152 คน

โดยภาพรวม พบว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างตอบว่ามารดาเคยพูดคุยเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 54.7) และร้อยละ 45.3 มารดาเคยพูดคุยเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับต่ำ ด้านความสะตวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศนั้น พบว่ามีเพียงร้อยละ 51.6 สะตวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาว และร้อยละ 48.4 ไม่สะตวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาว (ตารางที่1)

มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (Adjusted OR =1.4; 95% CI = 1.01-2.05)

แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสะดวกใจในการสื่อสาร เรื่องเพศ (Adjusted OR =1.14; 95% CI = .79-1.63) ในขณะที่การรับรู้ความสามารถในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ (Adjusted OR =1.20 ; 95% CI = .83-1.731.4) แต่มีความสัมพันธ์กับความสะดวกใจในการสื่อสาร

เรื่องเพศ (Adjusted OR =1.7 ; 95% CI =1.18-2.45) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่มารดามีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเชิงลบ มีแนวโน้มที่จะมีการสื่อสารกับบุตรสาวน้อย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ต่ำ มีแนวโน้มว่ามารดาจะไม่สะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาว (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษา และค่าความสัมพันธ์ Odds (n=550)

ปัจจัยที่ศึกษา	ความถี่ในการสื่อสาร		AOR (95%CI)	ความสะดวกใจ		AOR (95%CI)
	สูง n (%)	ต่ำ n (%)		สะดวกใจ n (%)	ไม่สะดวกใจ n (%)	
ทัศนคติของมารดา ^a						
เชิงบวก ^r	191(58.8)	134(41.2)	1.44*	157(54.9)	129(45.1)	1.20
เชิงลบ	110(48.9)	115(51.1)	(1.01-2.05)	144(54.5)	120(45.5)	(.83-1.73)
การรับรู้ความสามารถ ^a						
สูง ^r	167(51.4)	158(48.6)	1.14	168(58.7)	118(41.3)	1.70*
ต่ำ	117(52.0)	108(48.0)	(.79-1.63)	116(43.9)	148(56.1)	(1.18-2.45)

หมายเหตุ: AOR adjusted by sexual experience of sample, r = reference group

การอภิปรายผล

ทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (Adjusted OR =1.4; 95% CI = 1.01-2.05) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ (Adjusted OR =1.14; 95% CI = .79-1.63)

การพบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานกับความถี่ในการสื่อสารของมารดาเรื่องเพศกับบุตรสาว สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา^{7,8} คำอธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าว น่าจะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มารดาที่มีทัศนคติเชิงบวก

ต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของบุตรนั้นมีแนวโน้มว่าจะรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน ส่งผลให้สามารถพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาวได้มากกว่ากลุ่มที่ไม่ยอมรับเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เพราะอาจเกิดจากบิดามารดาในกลุ่มที่ไม่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของบุตรสาวนั้น ยังมองว่าบุตรยังเด็กเกินไปที่จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศ อีกทั้งเป็นวัยที่ควรมุ่งมั่นในเรื่องเรียนมากกว่า นอกจากนี้ยังคาดหวังว่าบุตรของตนยังไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ควรรอเวลาที่เหมาะสมและโตมากกว่านี้ บิดามารดามักจะเน้นสอนบุตรสาวให้รักตนเอง คิดถึงอนาคต และหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่ดี ส่วนบุตรชายนั้นไม่ได้ห้าม

การมีเพศสัมพันธ์ แต่ก็เตือนให้หาความรู้และระวังเรื่องการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์¹⁴ หรืออาจเกิดจากบิดามารดาบางส่วนยังเชื่อว่าการพูดคุยกับบุตรวัยรุ่นเรื่องเพศเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น⁷ อาจส่งผลให้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของมารดา กับความสะอาดใจ และจากผลการศึกษาของ Rhuchcharoenpornpanich and colleagues¹⁴ ที่พบว่า การรับรู้ของบิดามารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ของบุตรสามารถทำนายการสื่อสารเกี่ยวกับเพศมากขึ้น สนับสนุนได้ว่าบิดามารดาไทยส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้ว่าการสื่อสารของตนเองมีประสิทธิผลทางเพศในวัยเรียน จึงมีการพูดคุยน้อย นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าในการศึกษานี้ ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวด้านสังคมเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณ ร้อยละ 50 มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการรับรู้และเข้าใจสถานการณ์ของวัยรุ่นในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลต่อการสื่อสารของมารดากับบุตรที่น้อยด้วย สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของ Jerman and Constantine¹⁵ พบว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการสื่อสารกับบุตรด้านเพศสูงกว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ

การรับรู้ความสามารถในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับความสะอาดใจในการสื่อสารเรื่องเพศ (adjusted OR = 1.7 ; 95% CI = 1.18-2.45) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสื่อสารของมารดาและบุตรเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ (adjusted OR = 1.20 ; 95% CI = .83-1.731.4)

การรับรู้ความสามารถแห่งตนนั้นเป็นส่วนที่ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมทางร่างกาย และภาวะอารมณ์ หากบุตรสาวรู้ว่ามารดาสะอาดใจที่จะพูดคุยกับ

ตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ จะทำให้คลายความกังวล และตั้งเครียดที่จะขอคำปรึกษาเรื่องราวข้อสงสัยเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศกับมารดาสัมพันธ์ภาพระหว่างกันดีขึ้น การสนทนาอยู่ภายใต้บรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ มีผลทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ผ่านประสบการณ์การพูดคุยเชิงบวก สิ่งเหล่านี้เป็นประสบการณ์โดยอ้อมผ่านมารดาที่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและไว้วางใจ สามารถสร้างความมั่นใจให้แก่บุตรสาวในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น แต่หากมารดาอยู่ในสถานะที่ไม่พร้อมหรือไม่สะอาดใจที่จะพูดคุยกับบุตรในเรื่องเพศ การเรียนรู้ ความเข้าใจในระหว่างการสนทนาจะไม่สามารถดำเนินไปราบรื่น ต่างฝ่ายต่างรับรู้ว่ามีคามวิตกกังวล ความไม่สะอาดใจที่จะพูดคุย ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างเปิดเผย ส่งผลให้มารดาเองขาดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะสื่อสารกับบุตรและมักตีความว่าตนไม่มีความสามารถพอ ทำให้ไม่กล้าพูดกับบุตร¹⁶ เมื่อมารดาขาดความมั่นใจในการสื่อสารจะส่งผลต่อการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่บุตร ทำให้บุตรขาดความมั่นใจในตนเองที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ผลการศึกษานี้บางส่วนไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา คือไม่พบความสัมพันธ์กับความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศ ดังเช่น การศึกษาของ Hutchinson and colleagues⁷ ศึกษาติดตามไปข้างหน้าสามเดือนที่พบว่า การสื่อสารของมารดามีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในการใช้ถุงยางอนามัย และพบว่าความถี่ในการสื่อสารต่ำสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในการต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยต่ำด้วย และการศึกษาของ DiClemente and colleagues⁶ ที่พบว่า ความถี่ในการสื่อสารต่ำสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในการต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยต่ำ (AOR = 1.8) อาจอธิบายได้จากบริบทสัดส่วนการ

สื่อสารของมารดาที่ศึกษาในสหรัฐอเมริกาสูงกว่ามารดาไทย จากการศึกษาของ Hutchinson and Cooney⁴ ที่พบว่าภาพรวมร้อยละ 73.8 มารดาสื่อสารกับบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ ในขณะที่การศึกษานี้พบว่ามีเพียงร้อยละ 54.7 ที่มารดามีการสื่อสารกับบุตร ส่งผลให้พบสัดส่วนของความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศของมารดาระหว่างกลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถของตนฯ สูง และต่ำ ใกล้เคียงกัน การศึกษานี้จึงไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว

ข้อจำกัด

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ทฤษฎี และ เป็นข้อมูลที่เก็บเชิงสำรวจ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง (cross-sectional data) ทำให้องค์ความรู้ที่ได้อยู่ในระดับพื้นฐาน ยังไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่แท้จริงได้ การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาในลักษณะของการติดตามไปข้างหน้า (prospective study) นอกจากนี้ควรศึกษาการสื่อสารเรื่องเพศ และความสะตอกใจ จากมารดาโดยตรงเปรียบเทียบกับการวัดผ่านการรับรู้ของบุตร ซึ่งจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศของมารดากับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นหญิงได้ลึกซึ้งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษานี้พบว่าเกือบครึ่งหนึ่งมารดามีการสื่อสารและความสะตอกใจในการสื่อสารเรื่องเพศยังน้อยอยู่ ในขณะที่สถานการณ์ปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นหญิงเข้าถึงแหล่งความรู้เรื่องเพศจากภายนอกครอบครัว ซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้ ดังนั้น พยาบาลหรือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนให้มารดาเป็นแหล่งข้อมูลด้านเพศที่มีคุณภาพแก่บุตรสาวให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการกำหนดมาตรการการ

รณรงค์ที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่ระดับครอบครัว และชุมชนในการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องและรู้เท่าทันเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสของโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร และมีการวางเป้าหมายในการสร้างสังคมให้วัยรุ่นรู้เท่าทันภัยจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ให้พื้นที่ปลอดภัยในสังคมแก่กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนโดยเฉพาะเยาวชนหญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจ

กิจกรรมในการส่งเสริมให้มารดามีการสื่อสารเรื่องเพศ และสะตอกใจที่จะพูดคุยกับบุตรสาว ควรเน้นให้ความรู้ความเข้าใจกับมารดาในเรื่องเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศของบุตรวัยรุ่น ซึ่งจะช่วยให้มารดาเข้าใจบุตรวัยรุ่น มีการรับรู้และยอมรับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นเชิงบวกมากขึ้น นำไปสู่ความเข้าใจอันดีและสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่นมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ข้อมูลในการวิจัยและคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. กฤตยา อาชวนิจกุล. เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. ใน สุรีย์พร พันพิ่ง และมาลี สันสุวรรณ (บรรณาธิการ), จุดเปลี่ยนประชากร จุดเปลี่ยนสังคมไทย กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม; 2554. หน้า 43-66.
2. สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. "มารดาวัยใส" คลื่นโถมซัดคุณภาพสังคมไทย. จดหมายรายเดือน สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ 2552; 19: 1-20.
3. DiIorio C, Kelly M, Hockenberry-eaton M. Communication about sexual issues: mothers, fathers, and friends. *J Adolesc Health* 1999; 24: 181-9.

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดากับบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กับความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง

4. Hutchinson MK, Cooney, TM. Patterns of parent-teen sexual risk communication: Implications for intervention. *Fam Relat* 1998; 47: 185-94.
5. Villarruel MA, Loveland- Cherry CJ, Cabriales GE, Ronis LD, Zhou Y. A Parent-Adolescent intervention to increase Sexual risk Communication: Results of a randomized controlled trial. Published in final edited form as: *AIDS Educ Prev* 2008; 20(5): 371-83.
6. DiClemente R.J, Wingood GM, Crosby RA, Sionean C, Cobb BK, Harrington K, et al. Parent- adolescent communication and sexual risk behaviors among African American adolescent females. *J of Pediatr* 2001;139:407-12. [PubMed: 11562621]
7. Hutchinson MK, Jemmott JB, Jemmott LS, Braverman P, Fong G. Mother daughter sexual communication and the sexual risk behaviors of urban adolescent females. *J Adolesc Health* 2003; 33: 98-107.
8. Jaccard J, Dodge T, Dittus P. Maternal discussions about pregnancy and adolescents, attitudes toward pregnancy. *J Adolesc Health* 2003;33: 84-7.
9. Hutchinson MK, Wood EB. Reconceptualizing adolescent sexual risk in a parent-based expansion of the theory of planned behavior. *J Nurse Scholarship* 2007; 39: 141-6.
10. รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และ พรนภา หอมสินธุ์. การสื่อสารของบุตรสาวกับมารดาเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง. *วารสารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา* 2557; 2 (9): กรกฎาคม-ธันวาคม), (ระหว่างรอตีพิมพ์).
11. Srisuriyawet R. Psychosocial and gender-based determinants for sexual risk behaviors among adolescents in school. Doctoral dissertation in nursing, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand; 2006.
12. Hutchinson MK. The Parent-Teen Sexual Risk Communication Scale (PTSRC-III): instrument development and psychometrics. *Nurs Res* 2007; 56(1): 1-8.
13. Fongkaew W, Miller BA, Cupp PK, Rosati MJ, Byrnes HF. Parent-teen communication about sex in urban Thai families. *J Health Commun Int Persp* 2012, 17: 380-96.
14. Rhucharoenpompanich O, Chamrathrong A, Fongkaew W, Miller BA, Cupp PK, Rosati, MJ, et.al. Parent-teen communication about sex in urban Thai families. *J Health Commun* 2013, 17(4): 380-90.
15. Jerman P, Constantine NA. Demographic and psychological predictors of parent adolescent communication about sex: a representative statewide analysis. *J Youth Adolescence* 2010; 39: 1164-74. doi: 10.1007/s10964-010-9546-1
16. กมลทิพย์ ทิพย์สัจवाल รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. ผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดาต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น. *วารสารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา* 2557, 1 (9): 14-25.

Importance of Mothers' Communication with Their Daughters Regarding Sex-Related Risks, Mothers' Attitudes Towards Pre-Marital Sex and Females Teenagers' Ability to Refuse to Have Sexual Intercourse

*Rungrat Srisuriyawet, Ph.D.(Nursing)**

*Pornnapa Homsin, Ph.D. (Nursing)***

Abstract: Objective: To examine mother-daughter communication regarding sex-related risks, comfortableness with sex-related discussion and mothers' attitudes towards pre-marital sex, and their effect on female teenagers' perceived ability to refuse to have sexual intercourse.

Design: Correlational research.

Implementation: The subjects were 550 female students aged between 15 and 18 who were studying at a public high school and a public vocational college in Chon Buri province. Data were collected by means of a set of questionnaires consisting of (i) a questionnaire on parents' discussion with their teenage children on sex-related risks and comfortableness with sex-related matters; (ii) a questionnaire on mothers' attitudes towards pre-marital sex; and (iii) a questionnaire on the subjects' perceived ability to refuse to have sexual intercourse. The data were analysed using descriptive statistics and multiple logistic regression statistics.

Results: There was a low tendency for the mothers with negative attitudes towards pre-marital sex to communicate with their daughters (AOR = 1.4). In addition, the mothers of the subjects with low perceived ability to refuse to have sexual intercourse tended to feel uncomfortable discussing sex-related matters with their daughters (AOR = 1.7).

Recommendations: This study shows that mothers' attitudes towards pre-marital sex and towards their daughters' perceived ability to refuse to have sexual intercourse directly influence the frequency of mother-daughter communication and the mothers' comfortableness with discussion with their daughters on sex-related matters. Therefore, it is necessary that mothers with adolescent daughters be given proper health education in order to promote mother-daughter discussion on sex-related matters.

Thai Journal of Nursing Council 2014; 29(3) 31-41

Keywords: mothers' sex-related communication; attitudes towards pre-marital sex; ability to refuse to have sexual intercourse; female teenagers

*Corresponding Author, Assistant Professor, Community Nursing Division, Faculty of Nursing, Burapha University.

Email: sroongrat12@gmail.com

** Assistant Professor, Community Nursing Division, Faculty of Nursing, Burapha University.